

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Öğretmen Adaylarının Demokratik Değerler ile Öğrenci Kontrol İdeolojilerine İlişkin Görüşleri Arasındaki İlişki

Kürşad YILMAZ

*Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi
kursadyilmaz@gmail.com*

İlk Başvuru: 31.12.2009

Yayına Kabul Tarihi: 14.10.2011

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının demokratik değerleri ile öğrenci kontrol ideolojilerine ilişkin görüşlerini ve bu iki görüş arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Tarama modelindeki araştırmanın örnekleminde 493 öğretmen adayı bulunmaktadır. Araştırmanın verileri “Demokratik Değerler Ölçeği” ve “Öğrenci Kontrol İdeolojileri Ölçeği” ile toplanmıştır. Analizlerde betimsel istatistikler, t-testi ve pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının gözetimci kontrol ideolojisine ilişkin görüşü çok yüksek değildir. Ancak öğretmen adayları, demokratik değerlerde yüksek bir ortalamaya sahiptir. Katılımcıların görüşleri öğrenim gördükleri programa göre değişmemektedir. Katılımcıların demokratik değerler toplam puan, eğitim hakkı alt boyutu ve dayanışma alt boyutundaki görüşleri ile öğrenci kontrol ideolojileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Ancak özgürlük alt boyutu ile öğrenci kontrol ideolojileri arasında ters yönde, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır.

Anahtar Sözcükler: demokratik değerler, kontrol, öğrenci kontrolü, öğretmen adayları

The Relationship between Democratic Values of Prospective Teachers and Their Views about Pupil Control Ideologies

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the prospective teachers' views about democratic values and pupil control ideologies. The study also attempted to determine the relationship between democratic values and pupil control ideologies. 493 prospective teachers were included in the sample of the survey model research. The data obtained from the study was gathered using "Democratic Values Scales" and "Pupil Control Ideology Scale". Descriptive statistics, t-test, and pearson correlation analysis are used in data analysis. According to the findings, prospective teachers' view about custodial pupil control ideology is no very high. However prospective teachers have highest average in democratic values. The participants' views do not vary according to educational program. There were no relationships between the prospective teachers' views about democratic values, rights of education, and solidarity and pupil control ideology. But, there is a low, and negative relationship between the participants' views about pupil control ideologies and freedom.

Key Words: democratic values, control, pupil control ideology, prospective teachers

GİRİŞ

Değerler farklı yazarlar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Değerler, bireylerin ideal davranış tarzları ya da yaşam amaçları hakkındaki inançları olup, davranışa farklı tarzlarda rehberlik eden çok yönlü standartlardır (Rokeach, 1973, 1979). Bu anlamda değerler bireylerin yaşamına yön veren, kural görevi gören, önem dereceleri farklı olan, arzulanan amaçlardır (Schwartz ve Sagie, 2000). Değer kavramı, iyi ya da arzu edilenin, kötü ya da arzu edilmeyenin ne olduğuna ilişkin örtük ya da ifade edilmiş düşünceler için kullanılan bir kavramdır (Pethia, 1970). Değerler, genel olarak bireyin diğer bireylerle ilişkilerinde belirli durumları tercih etme eğilimidir (Hofstede, 1991). Bir şeyin arzu edilebilir (iyi) ya da edilemez (kötü) olduğu hakkındaki inançtır (Güngör, 1998).

Değerlere ilişkin farklı sınıflandırmalar bulunmaktadır. Bu sınıflandırmalarda değerler; teorik, ekonomik, dini, estetik, politik, demokratik, eğitimsel, amaç, araç, evresel, toplumsal, bireysel değerler gibi

farklı birçok ayrıma sahiptir. Bu değer gruplarından biri de görüldüğü gibi demokratik değerlerdir. Demokratik değerler, demokrasinin işlerlik kazanabilmesi için bireylerin sahip olması gereken temel demokratik değerler olarak tanımlanabilir. Demokratik değerler konusunda fikir birliği olmamasına rağmen temel demokratik değerler arasında şunlar sayılabilir: Eşitlik, bağımsızlık, özgürlük, kendine saygı, insan onuruna saygı, arkadaşlık, yardımseverlik, işbirliği, gizlilik, dürüstlük, doğruluk, sorumluluk, adalet, hakkaniyet, çeşitlilik, hoşgörü, çevreye saygı, hukukun üstünlüğü, çatışmalara barışçıl çözümler arama ve uluslararası insan hakları (Büyükdüvenci, 1990; Kıncal ve Işık, 2003, 2005; Kinnier, Kernes ve Dautheribes, 2000; NCSS, 1984). Görüldüğü gibi demokratik değer kavramının içeriği çok geniştir (Selvi, 2006).

Değerler bireylerin yaşamına yön vermekte (Schwartz ve Sagie, 2000), bireylerin kritik durum ve olaylardaki tercihlerini göstermekte (Nicholson, 1991), hangi davranışların iyi, doğru, arzulanan ya da istendik olduğunu belirtmekte (Özkalp ve Kirel, 2001), davranışlarını yönlendirmekte, kararlarına kılavuzluk etmektedir. Bu anlamda değerler, dünyaya ve diğer insanlara bakış açımızı etkilemektedir ve büyük oranda bireylerin inançları ile ilgilidir. Değerler kaçınılmazdır, bireyler mutlaka onlar arasından seçim yapmak zorundadır. Değerler bireylere, düşüncelerini, mesleki yargılarını oluşturmada yardım etmekte ve tutumlarını ve eğilimlerini desteklemektedir (Everard, 1995). Bu anlamda öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının sahip oldukları demokratik değerler öğretmenlik mesleği ile ilgili tutum, görüş ve davranışlarını da etkilemektedir. Çünkü eğitimcilerin davranışları ve tutumları sosyal ve psikolojik unsurlardan etkilenmektedir. Bu yüzden eğitimcilerin öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili görüşleri kişisel özelliklerden ve okuldaki rollerden (yönetici, öğretmen gibi) etkilenmektedir (Hoy, 2001).

Öğretmenlerin sahip olduğu demokratik değerler, okuldaki öğrenme öğretme sürecindeki tercihlerini etkilemektedir (Selvi, 2006). Bu anlamda öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının demokratik değerlerinden etkilenebilecek konulardan biri de öğretmenlerin öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili görüşleridir. Öğrenci kontrol ideolojileri Willover, Eidell ve Hoy (1967) tarafından kavramlaştırılmıştır. Öğrenci kontrol ideolojileri gözetimci kontrol ideolojisi ve hümanist kontrol ideolojisi olmak üzere iki uça ta kavramlaştırılmıştır.

Gözetimci Öğrenci Kontrol İdeolojisi

Bu yaklaşımda, örgütler kuralların korunması için yüksek düzeyde bir kontrol sağlamaktadırlar. Öğrenciler, giyimleri, görünüşleri, davranışları

ve ailelerinin sosyal statüleri açısından sıradan, sorumsuz, disiplinsiz ve azarlamaya dayalı kısıtlamalarla kontrol edilmeleri gereken kişiler olarak algılanmaktadır. Öğretmenler, öğrenci davranışlarını anlamaya yönelmemekte; bunun yerine ahlaki şartları öne çıkarmaktadırlar. Yanlış davranış kişisel olarak algılamakta ve öğrencilerle olan ilişkiler olabildiğince kişisel olmaktadır (Hoy, 2001; Hoy ve Forsyth, 1986; Hoy ve Miskel, 2001; Lunenburg ve Mankowsky, 2000; Willover, Eidell ve Hoy, 1967). Öğrenciler ve öğretmenler eylemlerinden emirlerin yerine getirilip getirilmemesi ölçüsünde sorumludurlar (Lunenburg, 1983). Gözetimci okulda öğrenci etkinliklerinde otokratik bir organizasyon, öğretmen-öğrenci statülerinin ayrılmasında ise katılık vardır (Kottkamp ve Mulhern, 1987).

Hümanist Öğrenci Kontrol İdeolojisi

Öğrencilerin öğrenmesi ve davranışları ahlaki boyuttan çok psikolojik ve sosyolojik şartlarda ele alınmaktadır. İnsancıl görüşte Fromm tarafından geliştirilen sosyo-psikolojik duyu kullanılmıştır (Hoy, 1969). Bu bakış açısında çekingen çocuklar, aktif ve sorunlu çocuklarla eşdeğer ölçüde görülmektedir. İnsancıl öğretmen iyimserdir, öğrencilerle yakın kişisel ilişkiler kurarak saygı ve arkadaşlığın pozitif beklentilerini yerine getirir. Öğretmenler, öğrencilerde disiplini dayatarak oluşturmak yerine, kendi kendilerini disipline etmelerinde öğrencilere yardımcı olmaktadır (Hoy, 2001; Hoy ve Forsyth, 1986; Hoy ve Miskel, 2001; Lunenburg ve Mankowsky, 2000; Willover, Eidell ve Hoy, 1967). Bu yaklaşımla demokratik bir sınıf ortamı yaratılmasına imkân tanınır. İki yönlü iletişimin, kural ve statülerde esneklik sağlayan bir tarzın oluşması da yine bununla gerçekleşebilir. Böylece öğretmenler ve öğrenciler kendi seçeneklerine göre davranmaya ve kendi eylemlerinden sorumlu olmaya istekli olurlar. İnsancıl ideoloji, okulu öğrencilerin kubaşık etkileşim ve deneyimlerle öğrenme sürecine katıldıkları bir eğitim topluluğu olarak algılar (Lunenburg ve Schmidt, 1989). Bu görüşte her bir öğrenci için yüksek oranda öğrenci ihtiyaçlarının karşılandığı bir okul ikliminin oluşturulmasına ve öğrencilerin bireyselliklerinin ön plana çıkarılmasına vurgu yapılmaktadır (Hoy, 1969).

Bu iki bakış açısı felsefe, yönetim ya da eğitim yönetimi alanyazını açısından insan doğası tartışmalarına dayanmaktadır. İnsan doğasının özde iyi mi kötü mü olduğu sorusu ilkçağlardan beri yanıtlanmaya çalışılan zor bir soru olsa da, tartışmanın farklı boyutlarıyla ele alınması, konunun irdelenmesi açısından önemlidir. Aydın'a göre (2009) insanla ilgili her türlü tanımlama çabası, ikili basit bir kategorileme anlayışına dayanmakta, insan iyi ya da kötü olarak nitelendirilmektedir. Buna göre, demokratik ve

otokratik yönetsel yaklaşımlar insan doğasına ilişkin iyimser ve kötümser bakış açıları bağlamında ortaya çıkmaktadır (Ayдын, 2010).

Yönetim ya da eğitim yönetimi alanyazını açısından ele alındığında öğrenci kontrol ideolojilerinin McGregor (1960)'un X ve Y Teorilerine dayandığı söylenebilir. Bu bağlamda gözetimci öğrenci kontrol ideolojisi X Teorisi'ne, hümanist kontrol ideolojisi ise Y Teorisi'ne dayanmaktadır. X Teorisi'ne göre ortalama insan çalışmayı sevmez, sorumluluk almaktan kaçır ve yönetmekten çok yönetilme eğilimindedir. Bundan dolayı insanların örgüt amaçlarına yönelmeleri için denetim ve ceza gerekir ve bu süreçte ekonomik güdüler önemlidir. Y Teorisi'ne göre, çalışmak oyun oynamak kadar doğaldır, insanlar kişilik ve saygınlık için sorumluluk peşindedir, insanlar oto-kontrolle örgüt amaçlarına ulaşabilirler. Bu anlamda insanların yaratıcılık gücüne fırsat verilmeli ve insanın zihinsel potansiyelinden önemli ölçüde yararlanılmalıdır (English, 1992; Hanson, 2003; Lunenburg ve Ornstein, 2000; Ponticell, 2006; Sergiovanni ve Starratt, 1993; Skidmore, 2006).

X ve Y Teorileri okul ya da sınıf açısından ele alındığında, X Teorisi öğrenci doğasına kötümser bakış açısını yansıtmaktadır. Buna göre öğrenciler sürekli olarak kontrol edilmesi gereken, kendi kendini kontrol edemeyen, yönlendirmeye muhtaç, amacı kaytarmak ve ders kaynatmak olan, sorumluluk almayan kişilerdir. Y Teorisi ise iyimser bakış açısını yansıtmakta ve öğrencilerin kendi kendilerini kontrol edebilecekleri, sorumluluk alabilecekleri düşüncesine dayanmaktadır. Buna göre öğretmenin görevi öğrencilere, kendi kendini kontrol etmeyi öğretmek, özgüvenlerini geliştirmek, öğrenme engellerini ortadan kaldırmak ve rehberlik yapmaktır.

Türkiye'de öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili bir takım araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar genellikle öğretmenlerin (Beycioğlu, Konan ve Aslan, 2007; Can-Altug, 2007) ve öğretmen adaylarının görüşlerini (Celep, 1997a) belirlemeye dönük araştırmalardır. Ayrıca bazı değişkenler ile öğrenci kontrol ideolojisi arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışan araştırmalar da (Abacı ve Kalkan, 1999; Celep, 1997b; Yılmaz, 2002, 2007, 2009) vardır. Çeşitli ülkelerde de öğrenci kontrol ideolojileri ile birçok değişkenin ilişkisi araştırılmıştır. Bu değişkenler arasında *demokratik yönetim* (Bruan ve Cook, 1984), *tükenmişlik* (Cadavid ve Lunenburg, 1991), *öğrenci davranışları* (Lunenburg, 1990a), *sınıf ortamı ve iklimi* (Lunenburg, 1990b, 1991; Lunenburg, Sartori ve Bauske, 1999; Multhauf, Willower ve Licata, 1978), *okul iklimi* (Schmidt ve Jacobson, 1990) ve *öğretmen ya da öğretmen adaylarının inançları* (Rideout ve

Morton, 2007, 2010) sayılabilir. Bu değişkenler arasında demokratik yönetim de (Bruan ve Cook, 1984) bulunmasına rağmen demokratik değerler ile öğrenci kontrol ideolojileri arasındaki ilişkiyi belirlemeye dönük bir araştırmaya rastlanmamıştır. Buna göre bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının demokratik değerler ve öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili görüşlerini ve bu iki görüş arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının demokratik değerler ve alt boyutlarındaki değerlere katılım düzeyi nasıldır?
2. Öğretmen adaylarının öğrenci kontrol ideolojilerine ilişkin görüşü nasıldır?
3. Öğretmen adaylarının demokratik değerler ve öğrenci kontrol ideolojilerine ilişkin görüşleri öğrenim gördükleri programın türüne (lisans-tezsiz yüksek lisans) göre değişmekte midir?
4. Öğretmen adaylarının sahip olduğu demokratik değerler ile öğrenci kontrol ideolojileri hakkındaki görüşleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

YÖNTEM

Araştırma tarama modelindedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının demokratik değerler ve öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili görüşleri geçmişte ve halen var olan durumu (Karasar, 1995) ile betimlenmeye çalışılmıştır.

Evren-Örneklem

Araştırmanın örnekleminde Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2008–2009 öğretim yılında öğrenim gören 493 öğretmen adayı bulunmaktadır. Çalışma kapsamında yaklaşık olarak 550 öğretmen adayına ölçek ulaştırılmış ancak bu ölçeklerden 510 tanesi geri dönmüştür. Buna göre ölçeklerin geri dönüş oranı % 92'dir. Ancak uygulanan ölçeklerden kullanılabilir durumda olan 493 tanesi ile analizler yapılmıştır. Katılımcılar basit seçkisiz örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Katılımcıların % 65.1'i lisans (n=321), % 31.2'si tezsiz yüksek lisans programı (n=154) öğrencisidir. Öğretmen adaylarının % 61.3'ü kadın (n=302), % 37.9'u erkektir (n=187).

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri “Demokratik Değerler Ölçeği” ve “Öğrenci Kontrol İdeolojileri Ölçeği” ile toplanmıştır. Demokratik Değerler Ölçeği, Selvi (2006) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 24 maddeden oluşan Likert tipinde bir ölçektir. Bu 24 maddenin faktör yük değerleri .41 ile .72 arasında değişmektedir. Ölçek üç faktörlüdür. Üç faktörün açıkladığı toplam varyans % 44.81’dir. Birinci faktör olan “Eğitim Hakkı” alt boyutunda 9 madde bulunmaktadır. Birinci faktörün açıkladığı varyans % 17.74’tür. İkinci faktör “Dayanışma” alt boyutudur ve 9 madde bulunmaktadır. İkinci faktörün açıkladığı varyans % 15.83’tür. Üçüncü faktör olan “Özgürlük” alt boyutunda 6 madde bulunmaktadır. Üçüncü faktörün açıkladığı varyans % 11.24’tür. Ölçeğin tamamının Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .87; birinci faktörün .84; ikinci faktörün .82; üçüncü faktörün ise .70’tir. Ölçekte yer alan maddelerin madde toplam korelasyonları ise .25 ile .62 arasında değişmektedir. Ölçek, 1–Hiç katılmıyorum seçeneğinden 5–Tamamen katılıyorum seçeneğine uzanan bir cevap ölçeği ile yanıtlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan öğretmen adaylarının demokratik değerlere daha yüksek katılım gösterdiğine işaret etmektedir.

Öğrenci Kontrol İdeolojileri Ölçeği Willower, Eidell ve Hoy (1967) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal formu Likert tipi 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 1–Hiç katılmıyorum seçeneğinden 5–Tamamen katılıyorum seçeneğine uzanan bir cevap ölçeği ile yanıtlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yükselmesi gözetimci kontrol ideolojisini, düşmesi ise hümanist kontrol ideolojisini göstermektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Yılmaz (2002) tarafından ilköğretim okulu öğretmenleri üzerinde yapılmıştır. Bu çalışma öğretmen adayları üzerinde yapıldığından ölçeğin geçerlik güvenilirlik analizleri yeniden yapılmış ve bu kapsamda 200 öğretmen adayına ön uygulama yapılmıştır. Buna göre ölçek tek boyutludur ve bu tek boyutun açıkladığı toplam varyans % 31’dir. Tek boyutlu ölçeklerde açıklanan varyansın % 30’un üzerinde olması yeterli kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2002; Dunteman, 1989). Ölçekte, yapılan analizler sonrası 10 madde kalmıştır. Buna göre ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerleri .46 ile .60; madde toplam korelasyonları ise 0.33 ile 0.44 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise 0.73’tür.

Verilerin Analizi

Araştırmada, yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistikler; ikili karşılaştırmalar için t-testi ve pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon analizlerinde elde edilen ilişkilerin

kuvvetinin belirlenmesinde şu aralıklar kullanılmıştır: 0.70–1.00 yüksek; 0.69–0.30 orta; 0.29–0.00 düşük (Büyüköztürk, 2002).

BULGULAR

Bu bölümde ilk önce, öğretmen adaylarının demokratik değerler ve öğrenci kontrol ideolojilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacı ile yapılan betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Daha sonra öğretmen adaylarının demokratik değerler ve öğrenci kontrol ideolojilerine ilişkin görüşleri öğrenim gördükleri programa göre karşılaştırılmış ve bu iki görüş arasındaki ilişkiyi belirlemeye dönük olarak korelasyon analizi yapılmıştır. Tablo 1’de öğretmen adaylarının demokratik değerler hakkındaki görüşlerine ilişkin betimsel istatistikler bulunmaktadır.

Tablo 1’de de görüldüğü üzere, öğretmen adayları en yüksek ortalamaya eğitim hakkı alt boyutunda ($\bar{X}=4.54$) sahiptir. Bunu sıra ile dayanışma ($\bar{X}=4.37$) ve özgürlük ($\bar{X}=3.85$) alt boyutları izlemektedir. Toplam puana bakılarak öğretmen adaylarının ($\bar{X}=4.17$) demokratik değerlere yüksek düzeyde sahip oldukları söylenebilir. Alt boyutlarda ise, eğitim hakkı ve dayanışma alt boyutlarında yüksek, özgürlük alt boyutunda ise orta düzeyde demokratik değerlere sahip oldukları görülmektedir.

Katılımcılar eğitim hakkı alt boyutunda en yüksek katılımı “Yoksul öğrencilere eğitim için gerekli maddi yardım yapılmalı” ($\bar{X}=4.66$) maddesine gösterirken, en düşük katılım ise “Öğrencilere bilgiye erişim kolaylığı sağlanmalı” ($\bar{X}=4.45$) maddesine göstermiştir. Dayanışma alt boyutunda en yüksek katılım gösterilen madde “Öğretmen öğrencilerin bireysel çalışmalarına destek olmalı” ($\bar{X}=4.50$) iken; en düşük katılım ise “Başarı durumları birbirinden farklı olan öğrenciler birlikte çalışma yapmalı” ($\bar{X}=4.15$) maddesine gösterilmiştir. Özgürlük alt boyutunda en yüksek katılım “Sınav türüne karar verilirken öğrenci görüşleri dikkate alınmalı” ($\bar{X}=4.22$) maddesine, en düşük katılım ise “Okul kantininin işletilmesi ile ilgili kuralları öğrenciler belirlemeli” ($\bar{X}=3.42$) maddesine gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Demokratik Değerler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	\bar{X}	S
Öğrencilere bilgiye erişim kolaylığı sağlanmalı	4.45	0.81
Öğrencilere bilgiye erişim yolları öğretilmeli	4.53	0.74
Öğrencilere kendi potansiyellerini geliştirme yolları öğretilmeli	4.55	0.72
Öğrencilere sınavdan neden düşük not aldıkları açıklanmalı	4.49	0.75
Yoksul öğrencilere eğitim için gerekli maddi yardım yapılmalı	4.66	0.63
Hasta olan bir öğrenci için tedavi olanakları sağlanmalı	4.59	0.64
Okuldaki disiplin kuralları öğrencilere açıklanmalı	4.50	0.69
Öğrenciler sınav sonuçlarına ilişkin bilgilendirilmeli	4.59	0.65
Öğrenciler özellikleri açısından birbiriyle karşılaştırmamalı	4.55	0.79
EĞİTİM HAKKI ALT ÖLÇEĞİ TOPLAM PUAN	4.54	0.52
Sınıfta tartışmaları için yeterli zaman ayrılmalı	4.19	0.83
Başarı durumları birbirinden farklı olan öğrenciler birlikte çalışma yapmalı	4.15	1.00
Öğretmen öğrencilerin bireysel çalışmalarına destek olmalı	4.50	0.67
Sınıftaki öğrenciler birbirlerinin farklı özelliklerinden yararlanmalı	4.44	0.69
Araç-gereç kullanımını öğretmen ve öğrenciler birlikte planlamalı	4.35	0.75
Öğretmen sorunların çözümünde öğrenciyle işbirliği yapmalı	4.46	0.68
Sorunların çözümü için öğrenciler teşvik edilmeli	4.47	0.71
Başkalarının amaçlarının gerçekleştirilmesine yardımcı olunmalı	4.24	0.81
Öğrencilerin okuldaki sorunların çözümü için getirdiği öneriler sınıfta tartışılmalı	4.45	0.76
DAYANIŞMA ALT ÖLÇEĞİ TOPLAM PUAN	4.37	0.53
Öğrenciler kendilerini hazır hissettikleri zaman sınava girmeli	3.80	1.19
Derslerle ilgili proje ve ödev konularını öğrenciler belirlemeli	4.00	1.04
Okul kantininin işletilmesi ile ilgili kuralları öğrenciler belirlemeli	3.42	1.22
Sınıf ortamı öğrenci tercihleri doğrultusunda hazırlanmalı	4.01	0.95
Sınav türüne karar verilirken öğrenci görüşleri dikkate alınmalı	4.22	0.90
Her öğrenci oturma yerini kendisi belirlemeli	3.67	1.23
ÖZGÜRLÜK ALT ÖLÇEĞİ TOPLAM PUAN	3.85	0.69
DEMOKRATİK DEĞERLER TOPLAM	4.17	0.42

Tablo 2’de öğretmen adaylarının öğrenci kontrol ideolojileri hakkındaki görüşlerini belirlemek amacı ile yapılan betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kontrol İdeolojileri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	\bar{X}	S
Öğrenciler, öğretmenlerin gösterdikleri yerlerde oturmalıdır	2.41	1.28
Öğrenciler genellikle problemlerini mantıklı olarak çözemezler	2.39	1.10
En iyi yöneticiler, öğretmenlerine disiplin konusunda mutlak destek verenlerdir.	3.40	1.14
Öğrencilerin, öğretmenlerin ifadelerine muhalefet etmelerine izin verilmemelidir	2.47	1.17
Öğrencilerle arkadaş gibi olmak, genellikle öğrencilerin senli benli olmalarına yol açar	3.00	1.17
Öğrencilerin kurallara uymayı öğrenmesi, kendi kararlarını vermelerinden daha önemlidir	2.75	1.13
Öğrencilere okuldaki statülerinin öğretmenlerden farklı olduğu sık sık hatırlatılmalıdır	3.17	1.17
Okuldaki eşya ve binaya zarar veren öğrenciler, ciddi şekilde cezalandırılmalıdır	3.19	1.16
Öğrenciler, sınıf içerisinde uygulanan tutumun demokratik mi, baskıcı mı olduğunu kavrayamazlar	2.38	1.00
Öğrenciler genellikle öğretmenlerini üzme için yaramazlık yaparlar	2.20	1.02
ÖĞRENCİ KONTROL İDEOLOJİLERİ	2.74	0.61

Tablo 2’de de görüldüğü gibi katılımcıların öğrenci kontrol ideolojileri gözetimci kontrol ideolojisine ($\bar{X}=2.74$) daha yakındır. Ancak öğretmen adaylarının sahip olduğu gözetimci kontrol ideolojisinin düzeyi çok yüksek değildir. Çünkü ölçekten alınan puanın yükselmesi gözetimci kontrol ideolojisine işaret etmektedir. Katılımcılar ölçekte yer alan maddeler arasında en yüksek katılımı “En iyi yöneticiler, öğretmenlerine disiplin konusunda mutlak destek verenlerdir” ($\bar{X}=3.40$) maddesine gösterirken en düşük katılımı ise “Öğrenciler genellikle öğretmenlerini üzme için yaramazlık yaparlar” ($\bar{X}=2.20$) maddesine göstermiştir.

Tablo 3'te öğretmen adaylarının demokratik değerler ve öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili görüşlerinin öğrenim gördükleri programa (lisans-tezsiz yüksek lisans) göre karşılaştırılması amacı ile yapılan t-testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Demokratik Değerler ve Öğrenci Kontrol İdeolojileri Hakkındaki Görüşlerinin Programa Göre Karşılaştırılması

Puan	Program	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Demokratik Değerler	Lisans	291	4.18	0.41	472	0.69	.48
Toplam	TYL	183	4.15	0.43			
Eğitim Hakkı	Lisans	291	4.55	0.49	472	1.15	.24
Alt Boyutu	TYL	183	4.50	0.56			
Dayanışma	Lisans	286	4.38	0.53	465	0.75	.44
Alt Boyutu	TYL	181	4.34	0.54			
Özgürlük	Lisans	287	3.84	0.71	466	0.03	.97
Alt Boyutu	TYL	183	4.15	0.43			
Öğrenci	Lisans	274	2.72	0.56	431	0.68	.49
Kontrol İdeolojileri	TYL	159	2.76	0.69			

Tablo 3'te de görüldüğü üzere katılımcıların demokratik değerler toplam puan [$t_{(472)}=0.69$; $p>0.05$]; eğitim hakkı alt boyutu [$t_{(472)}=1.15$; $p>0.05$]; dayanışma alt boyutu [$t_{(465)}=0.75$; $p>0.05$]; özgürlük alt boyutu [$t_{(466)}=0.03$; $p>0.05$] ve öğrenci kontrol ideolojilerine [$t_{(431)}=0.68$; $p>0.05$] ilişkin görüşleri öğrenim gördükleri programa göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 4'te öğretmen adaylarının demokratik değerler ile öğrenci kontrol ideolojileri hakkındaki görüşleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile yapılan pearson korelasyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Demokratik Değerler İle Öğrenci Kontrol İdeolojileri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Demokratik Değerler	Öğrenci Kontrol İdeolojileri
Eğitim Hakkı	-0.013
Dayanışma	-0.068
Özgürlük	-0.292**
Demokratik Değerler Toplam Puan	-0.062

**p<0.01

Tablo 4'te de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının demokratik değerler toplam puan ($r=-0.062$), eğitim hakkı alt boyutu ($r=-0.013$) ve dayanışma alt boyutu ($r=-0.068$) ile öğrenci kontrol ideolojilerine ilişkin görüşleri arasında herhangi bir ilişki yoktur. Ancak katılımcıların özgürlük alt boyutundaki görüşleri ile öğrenci kontrol ideolojilerine ilişkin görüşleri arasında düşük düzeyde, ters yönde, anlamlı bir ilişki vardır ($r=-0.29$). Buna göre öğretmen adaylarının özgürlük alt boyutuna katılım düzeyleri arttıkça, gözetimci kontrol ideolojisine olan katılım düzeyleri düşmektedir. Determinasyon katsayısı ($r^2=0.084$) dikkate alındığında, öğretmen adaylarının öğrenci kontrol ideolojilerine ilişkin görüşlerindeki toplam varyansın % 8.4'ünün özgürlük alt boyutundaki değerlerden kaynaklandığı söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada öğretmen adaylarının demokratik değerler ve öğrenci kontrol ideolojilerine ilişkin görüşleri ve bu iki görüş arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmen adayları demokratik değerlere ve alt boyutlarına genellikle yüksek düzeyde katılım göstermiştir. Öğretmen adayları en yüksek katılımı sırası ile eğitim hakkı, dayanışma ve özgürlük alt boyutlarına göstermiştir. Öğretmen adaylarının en düşük katılım gösterdiği özgürlük alt boyutu öğrencilere sağlanabilecek özgürlükler ile ilgilidir. Bu boyutta, sınıf ortamının öğrencilerin tercihleri doğrultusunda hazırlanması, sınav türüne karar verilirken öğrenci görüşlerinin dikkate alınması, her öğrencinin oturma yerini kendisinin belirlemesi, derslerle ilgili proje ve ödev konularını öğrencilerin belirlemesi gibi davranışlara vurgu yapılmaktadır. Bu boyuta ilişkin bakış açısı öğretmen merkezli bir sınıf ortamından daha çok öğrenci merkezli bir sınıf ortamını gerektirmektedir. Öğretmen adaylarının

bu boyuta orta düzeyde katılım göstermesinin sebebi, bu boyutun sınıfta öğretmen denetimini çok aza indirmesi olabilir. Öğretmen adayları bu boyuta temkinli yaklaşmış olabilirler.

Öğretmen adaylarının en yüksek katılım gösterdiği boyut olan eğitim hakkı alt boyutu öğrencilerin sahip olması gereken temel eğitim hakkını yansıtmaktadır. Öğrencilere kendi potansiyellerini geliştirme yollarının, bilgiye erişim yollarının öğretilmesi, bilgiye erişim kolaylığı sağlanması, yoksul öğrencilere eğitim için gerekli maddi yardım yapılması, öğrencilerin sınav sonuçlarına ilişkin bilgilendirilmesi, öğrencilerin özellikleri açısından birbiriyle karşılaştırılmaması gibi özellikleri yansıtmaktadır. Dayanışma alt boyutunda ise, başarı durumları birbirinden farklı olan öğrencilere birlikte çalışma yaptırılması, öğretmenin öğrencilerin bireysel çalışmalarına destek olması, sınıftaki öğrencilerin birbirlerinin farklı özelliklerinden yararlanması, öğretmenin sorunların çözümünde öğrencileriyle işbirliği yapmasına vurgu yapmaktadır. Bu boyut daha çok eğitim öğretim ortamının öğretmen-öğrenci işbirliği ile geliştirilmesi anlayışına dayanmaktadır. Bu boyutta öğrencilerin önerilerinin dikkate alınması önemli bir özelliktir. Bu iki boyutta belirtilen özellikler, daha çok öğrencilerin birbirleri ile olan ilişkilerine ve eğitim hakkı ile ilgili temel özelliklere vurgu yapmaktadır. Bundan dolayı öğretmen adayları bu boyutlara yüksek katılım göstermiş olabilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının gözetimci kontrol ideolojisi ile ilgili görüşlerinin çok yüksek olmadığı belirlenmiştir. Bu durum öğretmen adaylarının mesleki hayata başlamamaları ile ilgili olabilir. Çünkü araştırmalarda, aday öğretmenlerin hizmet öncesindeki öğrenci kontrolüne yönelik tutumlarının mesleğe başladıktan sonra önemli ölçüde gözetimci kontrol doğrultusunda değiştiği belirlenmiştir (Celep, 1997a). Bunun sebebi öğretmenlerin mesleğin ilk yıllarında sınıf yönetimi konusunda zorluk çekmeleri olabilir.

Öğretmen adaylarının gözetimci kontrol ideolojisine çok yakın olmaması yukarıdaki bulgularla tutarlıdır. Çünkü ölçekten alınan puanın düşmesi hümanist öğrenci kontrol ideolojisini göstermektedir. Katılımcılar tam olarak hümanist kontrol ideolojisine sahip olmasalar da gözetimci kontrol ideolojisine de yüksek düzeyde sahip değildir. Hümanist kontrol ideolojisi demokratik bir sınıf ortamı yaratılmasına imkân tanımakta, iki yönlü iletişimin, kural ve statülerde esneklik sağlayan bir tarzın oluşması da yine bununla gerçekleşebilmektedir. Böylece öğretmenler ve öğrenciler kendi seçeneklerine göre davranmaya ve kendi eylemlerinden sorumlu olmaya istekli olmaktadır (Lunenburg ve Schmidt, 1989). Bu görüşte,

öğrencilerin tamamının ihtiyaçlarının yüksek oranda karşılandığı bir iklim oluşturulmasına ve öğrencilerin bireyselliklerinin ön plana çıkarılmasına vurgu yapılmaktadır (Hoy, 1969). Bu tip bir sınıfta, bireyin çok yönlü gelişimi sağlanabilmekte, demokratik bir sınıf ortamı oluşmakta, öğrenci merkezli öğrenme etkinlikleri düzenlenebilmekte, öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri geliştirilebilmekte, öğrencilerde sorumluluk, özgüven, bağlılık gibi duygular gelişebilmektedir (Dönmez, 2007).

Öğretmen adaylarının demokratik değerlere yüksek düzeyde sahip olması ve gözetimci öğrenci kontrol ideolojisine çok yüksek düzeyde sahip olmaması günümüz eğitim anlayışı açısından çok önemlidir. Çünkü günümüzde, öğrenciler edilgen bir alıcıdan daha çok sınıfın etkin bir üyesi olarak görülmekte ve eleştirel düşünme, problem çözme, bilgiye ulaşma yollarını bilme, bilgiyi uyarılama, düşüncelerini paylaşma gibi özelliklere sahip olarak yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Öğretmen adaylarının demokratik değerler ve öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili durumu, yukarıda sayılanların uygulanmasını kolaylaştırabilir.

Daha önce öğretmenler üzerinde yapılan araştırma bulguları ile karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının gözetimci kontrol ideolojilerinin öğretmenlere göre düşük olduğu görülmektedir. Öğretmenler üzerinde yapılan araştırmalarda (Can - Altuğ, 2007; Yılmaz, 2002, 2007, 2009) öğretmenlerin genellikle gözetimci kontrol ideolojisine daha yakın olukları belirlenmiştir. Buna göre öğretmenlerin hizmet öncesinde daha az gözetimci oldukları söylenebilir. Celep de (1997a) araştırmasında katılımcıların hizmet öncesindeki kontrol ideolojilerinin mesleğe başladıktan sonra önemli ölçüde gözetimci kontrol doğrultusunda değiştiği belirlemiştir.

Katılımcıların görüşlerinin öğrenim gördükleri programa göre farklılaşp farklılaşmadığı da belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre katılımcıların görüşleri hiçbir boyutta farklılaşmamaktadır. Öğretmenlik lisans programı öğrencileri demokratik değerler toplam puan, eğitim hakkı alt boyutu ve dayanışma alt boyutunda daha yüksek ortalamalara sahiptir. Ancak tezsiz yüksek lisans programı öğrencileri özgürlük alt boyutunda daha yüksek ortalamaya sahiptir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmasa da tezsiz yüksek lisans programı öğrencilerinin, lisans öğrencilerine göre daha özgürlükçü oldukları söylenebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının demokratik değerler toplam puan, eğitim hakkı alt botutu ve dayanışma alt boyutundaki görüşleri ile öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili görüşleri arasında anlamlı ilişkiler olmadığı belirlenmiştir. Ancak katılımcıların özgürlük alt boyutundaki görüşleri ile öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili görüşleri arasında düşük düzeyde, ters

yönde ve anlamlı bir ilişki vardır. Buna göre öğretmen adaylarının öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili görüşlerinin, demokratik değerler toplam puan, eğitim hakkı alt boyutu ve dayanışma alt boyutundaki görüşlerinden etkilenmediği söylenebilir. Ancak özgürlük alt boyutu ile gözetimci kontrol ideolojisi arasındaki ilişki düşük düzeyde olsa da anlamlıdır. Buna göre öğretmen adaylarının özgürlük boyutundaki olumlu görüşleri arttıkça gözetimci kontrol ideolojisindeki olumlu görüşleri azalmaktadır. Çünkü gözetimci kontrol ideolojisi özgürlüklerden daha çok, yakından kontrol, denetim ve güvensizlik gibi gözetimci unsurlara dayanmaktadır.

Hoy (2001)'a göre öğrenci kontrol ideolojileri ile ilgili görüşün belirleyicileri arasında kişilik özellikleri ve sosyalleşme önemli bir yer tutmaktadır. Bu anlamda katılımcıların kişilik özellikleri, örgütsel sosyalleşmeleri, okulların çeşitli özellikleri ile öğrenci kontrol ideolojileri arasındaki ilişki araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Abacı, R. ve Kalkan, M. 1999, July. *The correlation between teacher's pupil control ideology and burnout?*. Paper presented at The 20th International Conference of the Stress and Anxiety Research Society, Jagiellonian University, Cracow, Poland.
- Aydın, A. 2009. *Eğitim sevgidir*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, A. 2010. *Yaşadığımız dünya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Beycioglu, K., Konan, N. ve Aslan, M. 2007, September. *Pupil control ideology among high school teachers in Malatya, Turkey*. Paper presented at the European Conference on Educational Research, University of Ghent, Ghent, Belgium.
- Bruan, J. A. and Cook, M. 1984, October. *Democratic governance and control ideology*. Paper presented at the Annual Meeting of the Northern Rocky Mountain Educational Research Association, Jackson Hole, WY. ERIC: ED253450.
- Büyükdüvenci, S. 1990. Demokrasi, eğitim ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 583–597. Büyüköztürk, Ş. 2002. *Sosyal bilimler için veri analizi elkitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cadavid, V. and Lunenburg, F. C. 1991, April. *Locus of control, pupil control ideology, and dimensions of teacher burnout*. Paper

presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago, IL.

- Can-Altuğ, S. 2007. *Sınıf öğretmenlerinin öğrenci kontrol ideolojilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Celep, C. 1997a. Aday öğretmenlerin öğrenci kontrol yönelimi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 21 (106), 12–22.
- Celep, C. 1997b, Ekim. *Sınıf öğretmenlerinin yeterli duygusunu etkileyen etmenler: öğretmenlerin yönetim, çalışma grubu ve öğrenci hakkındaki inancı ile öğrenci kontrol yönelimi açısından*. III. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Adana.
- Dönmez, B. 2007. Sosyal bir sistem olarak sınıf. İçinde M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf yönetimi* (ss. 14–26). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dunteman, G. H. 1989. *Principal components analysis*. Newbury Park: SAGE.
- English, F. 1992. *Educational administration: the human science*. New York: Harper Collins Publishers.
- Everard, K. B. 1995. Values as central to competent professional practice. In H. Busher and R. Saran (Eds.), *Managing teachers as professionals in schools* (pp. 131-150). London: Kogan Page.
- Güngör, E. 1998. *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Hanson, E. M. 2003. *Educational administration and organizational behavior*. Boston: Pearson Education.
- Hofstede, G. 1991. *Cultures and organizations*. London: Harper Collins Business.
- Hoy, W. K. 1969. Pupil control ideology and organizational socialization: a further examination. *The School Review Quarterly*, 77 (3–4), 257–265.
- Hoy, W. K. 2001. Pupil control studies: a historical, theoretical, and empirical analysis. *Journal of Educational Administration*, 39 (5), 424–441.

- Hoy, W. K. and Forsyth, P. 1986. *Effective supervision: theory into practice*. New York: Random House.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. 2001. *Educational administration: theory, research, and practice*. New York: McGraw Hill.
- Karasar, N. 1995. *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kıncal, R. Y. ve Işık, H. 2003. Demokratik eğitim ve demokratik değerler. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3 (11), 54–58.
- Kıncal, R. Y. ve Işık, H. 2005. Elementary school principals' level of practicing democratic values. *International Journal of Educational Reform*, 14 (3), 338–345.
- Kinnier, R. T. Kernes, J. L. and Dautheribes, T. M. 2000. A short list of universal moral values. *Counseling and Values*, 45 (1), 4–17.
- Kottkamp, R. B. and Mulhern, J. A. 1987. Teacher expectancy motivation, open and closed climate and pupil control ideology in high school. *Journal of Research and Development in Education*, 20, 9–18.
- Lunenburg, F. C. 1983. Pupil control ideology and self-concept as a learner. *Educational Research Quarterly*, 8 (3), 33–39.
- Lunenburg, F. C. 1990a, April. *Educators' pupil control ideology as a predictor of educator's reactions to pupil disruptive behavior*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Boston, MA.
- Lunenburg, F. C. 1990b, April. *Teacher pupil control ideology and behavior as predictors of classroom environment: public and catholic schools compared*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Boston, MA.
- Lunenburg, F. C. 1991. Pupil control ideology and behavior as predictors of environmental robustness: public and private schools compared. *Journal of Research and Development in Education*, 24 (3), 14-19.
- Lunenburg, F. C. and Mankowsky, S. A. 2000, April. *Bureaucracy and pupil control orientation and behavior in urban secondary schools*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, New Orleans, LA.

- Lunenburg, F. C. and Ornstein, A. C. 2000. *Educational administration: concepts and practices*. Belmont, CA: Wadsworth Thomson Learning.
- Lunenburg, F. C. and Schmidt, L. J. 1989. Pupil control ideology, pupil control behavior and the quality of school life. *Journal of Research and Development in Education*, 22, 36-44.
- Lunenburg, F. C., Sartori, M. A. and Bauske, T. 1999, August. *Classroom climate, teacher control behavior, and student self-control: urban public and military high schools compared*. Paper presented at the Annual Meeting of the National Council of Professors of Educational Administration, Jackson Hole, WY.
- Multhauf, A. P., Willower, D. J. and Licata, J. W. 1978. Teacher pupil-control ideology and behavior and classroom environmental robustness. *The Elementary School Journal*, 79 (1), 40-46.
- NCSS. 1984. *In search of a scope and sequence for social studies*. Washington: National Council for the Social Studies.
- Nicholson, J. D. 1991. *The relationships between cultural values, work beliefs, and attitudes towards socioeconomic issues: a cross-cultural study*. Unpublished doctoral dissertation, The Florida State University College of Business, Department of Management.
- Özkalp, E. ve Kirel, Ç. 2001. *Örgütsel davranış*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Pethia, R. F. 1970. Values in positive and normative administrative theory: a conceptual framework and logical analysis. In S. M. Wortman and F. Luthans (Eds), *Emerging concepts in management* (pp. 10-25). London: The Macmillan Company.
- Ponticell, J. A. 2006. Attitudes toward work. In: English, F. W. (Ed.), *Encyclopedia of educational leadership and administration*. (pp. 62-63). California: Sage Publications Ltd.
- Rideout, G. W. and Morton, L. 2007. Pre-service teachers' beliefs and other predictors of pupil control ideologies. *Journal of Educational Administration*, 45 (5), 587-604.
- Rideout, G. W. and Morton, L. 2010. Pre-service teachers' beliefs and pupil control ideology: the custodializing practicum. *Journal of Educational Administration*, 48 (1), 64-88.

- Rokeach, M. 1973. *The nature of the human values*. New York: The Free Press.
- Rokeach, M. 1979. From individual to institutional values: with special reference to the values of science. In M. Rokeach (Ed.), *Understanding human values* (pp. 47–70). New York: The Free Press.
- Schmidt, L. J. and Jacobson, M. H. 1990. Pupil control in the school climate. ERIC ED: ED319692.
- Schwartz, S. H. and Sagie, G. 2000. Value consensus and importance: a cross-national study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31 (4), 465–497.
- Selvi, K. 2006. Developing a teacher trainees' democratic values scale: validity and reliability analyses. *Social Behavior and Personality*, 34 (9), 1171–1178.
- Sergiovanni, T. J. and Starratt, R. J. 1993. *Supervision: a redefinition*. USA: McGraw-Hill, Inc.
- Skidmore, M. S. 2006. Theory x-theory y. In English, F. W. (Ed.), *Encyclopedia of educational leadership and administration*. (pp. 1018–1019). California: Sage Publications Ltd.
- Willover, D. J., Eidell, T. L. and Hoy, W. K. 1967. *The school and pupil control ideology*. University Park: Pennsylvania State University Press.
- Yılmaz, K. 2002. *İlköğretim okulu müdürlerinin liderlik davranışlarıyla öğretmenlerin öğrenci kontrol yaklaşımları ve öğrencilerin okul yaşamının niteliğine ilişkin alguları arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Yılmaz, K. 2007. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Okul Yöneticilerinin Liderlik Davranışları ve Öğrenci Kontrol İdeolojilerine İlişkin Görüşleri. *TED Eğitim ve Bilim Dergisi*, 32 (146), 12–23.
- Yılmaz, K. 2009. Primary school teachers' views about pupil control ideologies and classroom management styles in Turkey. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 4 (3), 157–167.